

**Юрисдикційні аспекти захисту інформаційних прав особи:
питання законодавчого забезпечення
та проблеми правозастосування**

Кучма О.Л.

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

Київ, Україна

**СТРАХОВА КОМПАНІЯ ЯК РОЗПОРЯДНИК ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ
СТРАХУВАЛЬНИКА**

Н. І. Ткачук наголошує, що інформаційні права і свободи людини й громадянина – це гарантовані державою можливості особи задовольняти свої потреби в отриманні, використанні, поширенні, охороні і захисті необхідного для життєдіяльності обсягу інформації, комунікаційні права, право на безпечне інформаційне середовище тощо [1, с.28].

Особа, яка надає інформацію з персональними даними має бути захищена від порушень в сфері розголошення інформації. Законодавство врегульовує питання збирання, обробки, поширення інформації низкою нормативно-правових актів, які передбачають як підстави, за яких інформація з різним правовим режимом може надаватись, так і суб'єктів та їх повноваження в сфері збирання інформації та обов'язок розпорядників інформації надавати її за запитом уповноважених суб'єктів.

Згідно з ч.1 ст.16 Закону України «Про захист персональних даних» [2] порядок доступу до даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцем персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону. Порядок доступу третіх осіб до персональних даних, які знаходяться у володінні розпорядника публічної інформації, визначається Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Ч.2 ст.7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [3] закріплено, що розпорядники інформації, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди – лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

На практиці виникають питання щодо суб'єкта та змісту запитуваної інформації на предмет інтересу національної безпеки, економічного добробуту та прав людини, адже згадані поняття можуть тлумачитися дуже різноманітно в контексті конкретного запиту. Зокрема щодо отримання інформації в інтересах прав людини (адже є людина, щодо якої збирають інформацію і людина для якої збирають інформацію, при цьому обидві людини мають свої інтереси, які можуть бути протилежними, тому як надання так і ненадання інформації буде здійснено в інтересах прав людини.

Поширеною є практика звернень до страхових компаній з запитом про надання персональних даних страхувальників за договорами страхування (піб, ідентифікаційний номер, дата народження, адреса проживання, номер телефону, реквізити паспорту тощо). При цьому автори запитів посилаються на вищезгадані норми законодавства.

Зокрема, звернення правоохоронних органів із запитом до страхових компаній щодо даних страхувальників за договорами про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів у зв'язку із дорожньо-транспортною пригодою, де невідомий водій керуючи забезпеченим транспортним засобом вчинив дорожньо-транспортну пригоду та залишив місце пригоди обґрунтовується тим, що одним із завдань управління патрульної поліції є пошук транспортних засобів та водіїв, які зникли з місця дорожньо-транспортної пригоди, тому запитують інформацію для встановлення особи, яка причетна до дорожньо-транспортної пригоди.

Також із подібними запитом звертаються виконавці відділів державної виконавчої служби посилаючись на те, що відповідно до ч.3 п.3 ст.18 Закону

України «Про виконавче провадження» мають право з метою захисту інтересів стягувача одержувати безоплатно від державних органів, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, посадових осіб, сторін та інших учасників виконавчого провадження необхідні для проведення виконавчих дій пояснення, довідки та іншу інформацію, в тому числі конфіденційну; п.5 ст.18 під час виконання рішень виконавець має право на безпосередній доступ до інформації про боржників, їхнє майно, доходи та кошти, у тому числі конфіденційної, яка міститься в державних базах даних і реєстрах, у тому числі електронних [4]. Якщо боржник за виконавчим провадженням не є страхувальником, то дискусійно стверджувати, що страхова компанія має право/зобов'язана надавати інформацію з персональними даними страхувальника на запит виконавчої служби.

Слід наголосити, що відповідно до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» [5] страхувальники - юридичні особи та дієздатні громадяни, що уклали із страховиками договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю, майну третіх осіб під час експлуатації наземного транспортного засобу.

Правовий статус страхувальника підтверджує лише те, що дана особа уклала договір страхування та сплатила страховий платіж та не підтверджує права власності страхувальника на транспортний засіб, чи будь якого іншого права стосовно транспортного засобу, також не підтверджує причетність страхувальника до дорожньо-транспортної пригоди.

Підрозділи внутрішніх справ проводять реєстрацію транспортного засобу, і мають в базі інформацію про власника транспортного засобу.

Законодавство передбачає відповідальність як за ненадання інформації так і за розголошення інформації. Страхові компанії розглядаючи запит мають визначитись, в чому буде порушення ними законодавства (в наданні чи ненаданні інформації). Очевидно, що законодавством не може бути передбачена кожна ситуація тому оціночні поняття можуть мати місце;

правоохоронні і інші державні органи для належного виконання своїх повноважень повинні мати змогу отримувати потрібну інформацію; суб'єкт звернення з запитом про надання інформації яка містить персональні дані особи, яка не надавала згоди на їх розголошення даному суб'єкту має обґрунтувати право на отримання такої інформації.

Література:

1. Ткачук Н. І. Інформаційні права і свободи людини і громадянина в Україні: визначення термінів, співвідношення понять. Інформація і право. №2(25). 2018. С.17-30
2. Про захист персональних даних : Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення 06.08.2019)
3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. №2939 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення 06.08.2019)
4. Про виконавче провадження : Закон України від 2 червня 2016 р. №1404 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення 06.08.2019)
5. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 1 липня 2004 р. №1961 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15> (дата звернення 06.08.2019)